

Scouting in zwaar weer?

Als Scoutingvrijwilliger moet je hard werken om je vereniging draaiende te houden. Uit onderzoek blijkt dat veel Scoutinggroepen het zwaar hebben. Doe je voordeel met deze wetenschap en lees welke factoren hier de oorzaak van zijn.

Tijdens een Scoutingreünie haalde Bernolf Kramer herinneringen op met zijn oud-Scoutinggenoten. Aan de avond zat ook een zure nasmaak. Als rasechte waterscout deed het hem pijn om te zien dat verschillende vletten lagen weg te roesten en dat het gebouw om onderhoud vroeg. Dat ze een chronisch gebrek hadden aan leiding en vrijwilligers bleek uit de vele A4'tjes aan de wand met oproepen voor nieuw leiding. Ook het aantal leden bleek in de loop der jaren sterk gedaald richting de gevaarzone. Krimpemde groepen zijn helaas geen onbekend fenomeen binnen Scouting. De afnemende ledenaantallen hebben geleid tot veel

discussie over de populariteit. Een oubollig imago is vaak genoemd als oorzaak van tegenvallende ledencijfers. Om antwoord te krijgen op de vraag waarom veel groepen het zo moeilijk hebben, is in 2008 en 2009 door Eelco Last onderzoek gedaan naar de achterliggende factoren.

Tekort aan leiding

De ledendaling is terug te voeren op een aantal factoren die te maken heeft met de capaciteit van een Scoutinggroep. Het imago speelt hierin geen rol, integendeel. Veel groepen hebben juist te kampen met wachtlijsten. De meerderheid van de groepen heeft te

kampen met een tekort aan leiding. Een groep komt veelal niet toe aan de werving van nieuwe leiders doordat het clubgebouw bijvoorbeeld om onderhoud vraagt. De ruimte die een groep heeft, plus het aantal beschikbare leiders, bepaalt de capaciteit van een groep. De capaciteit is een voorwaarde om te bestaan, maar ook de directe omgeving speelt een belangrijke rol bij het succes van een Scoutinggroep. Scouting is op dit moment bijna volledig verdwenen uit de grote steden en speelt alleen nog een rol in landelijke gebieden, de buitenwijken en de middelgrote steden en dorpen. Oorzaak hiervoor is de stedelijke druk

op de ruimte. Door de uitstroom van de Scoutinggroepen in de steden valt ook de niet-westerse allochtone jeugd buiten de boot. Scouting kent dan ook vrijwel geen allochtone leden. Geen wonder, want waar allochtonen wonen, in de goedkopere en sociaal kwetsbare stadswijken, zijn eenvoudigweg geen groepen gevestigd.

Scouting hard nodig

De plek waar een groep zit is dus van invloed op de dagelijkse gang van zaken. Stedelijke gebieden doen het slecht, plattelandsgebieden goed. Tegelijkertijd vergriest Nederland in rap tempo. Deze veranderingen hebben dramatische gevolgen voor Scouting. Sinds 1986 zijn er 344 groepen verdwenen en hebben er dertienduizend opgezegd. Daarnaast zitten er op dit moment zeker vijftig groepen in een stervensfase en bevinden zich tweehonderd groepen in zwaar weer. Het ergste komt nog, want in 2012 voorziet het CBS een nog sterkere daling van het aantal geboorten. Honderd jaar na oprichting beleeft Scouting dus wat betreft ledenaantallen de zwartste periode van zijn bestaan. Is er toch nog een reden om feest te vieren? Ja, want juist nu is Scouting ontzettend hard nodig. De (buiten)speelomgeving van kinderen staat onder druk, kinderen worden te beschermd opgevoed en leren steeds minder goed functioneren in een groep. Bij Scouting is juist de groep belangrijk en worden verantwoordelijkheid en initiatief nemen spelenderwijs aangeleerd. Je kunt je nog gewoon branden aan een vuurtje of in bomen klimmen.

Continue ledenaanwas

Uit cijfers blijkt heel duidelijk dat een Scoutinggroep ook een houdbaarheidsdatum heeft. Dit komt door een afnemend aantal vrijwilligers, minder kinderen in de buurt of een verouderd gebouw. Het zijn juist deze zaken waardoor een groep zijn ontwikkeling in eigen hand kan houden door vooruit te kijken en te anticiperen op de toekomst. Verhuizen, nieuwbouw of het gericht zoeken van nieuwe leiders zijn geen gangbare opties, maar bepalen – indien de keus op tijd genomen wordt – wel degelijk of een groep een nieuwe levenscyclus ingaat. Om gezond te blijven is continue ledenaanwas dus noodzakelijk. Drie leden verlies per jaar lijkt weinig, maar wanneer deze trend zich al tien jaar voortsleept is de groep wel dertig leden armer. Tegelijkertijd bepaalt het ledenaantal, door middel van de contributies, ook de hoeveelheid geld waarover een groep kan beschikken en waarmee ze haar vaste lasten moet betalen. De gemiddelde contributie bedraagt per maand negen euro. Dit is niet veel geld en dit lage bedrag wordt in stand gehouden omdat de meeste leiders niet veel verdienen. Zij hebben een ander referentiekader dan de ouders, die juist weer bovengemiddeld verdienen en Scouting wel erg goedkoop vinden. Zo goedkoop dat het wel niks zal zijn, zoals je ook niet de goedkoopste televisie koopt. Een verhoging van de contributie zal dus niet leiden tot ledenverlies. Er zijn genoeg succesvolle groepen met

een contributie van veertien euro per maand. Tegelijkertijd is er meer ruimte om het gebouw te onderhouden en eens een cadeautje voor de hardwerkende vrijwilligers te kopen. Een goed vrijwilligersbeleid is dan ook een must voor elke Scoutinggroep!

Kortom: om een groep weer te laten bloeien is durf, tijd en energie nodig. Wanneer de keuze is gemaakt om te investeren, kijk dan naar de ledencijfers van de afgelopen vijftien jaar, de (on)mogelijkheden in de omgeving, de staat van het clubgebouw en naar het sociale netwerk van de leden. De conclusie is dat hoewel enkele vletten van de oude groep van Bernolf niet meer kunnen zeilen, de ervaring leert dat met bloed, zweet en tranen veel mogelijk is om ze weer in volle glorie te water te laten. Het is misschien knokken om als groep het hoofd boven water te houden, maar de maatschappij zit op Scouting te wachten en dat is die energie meer dan waard.

Meer lezen over de ontwikkeling van Scouting?

- Last, E. (2009). *Lege steden, volle bossen. Een geografie van een verenigingsleven onder druk: Scouting Nederland.* Mail naar e.last@scouting.nl om het onderzoek aan te vragen.
- Scheurkogel, R. (2009). *De ledenontwikkeling van Scouting Nederland 1986 - 2025. Oorzaak en prognoses.* Scouting Nederland.